

MEGJEGYZÉS KUROSAWA MEGJEGYZÉSÉHEZ

Egy nagy művész közelmúltban elhangzott megjegyzéséhez fűzném a magamét.

Amint olvasom, a Moszkvai Nemzetközi Filmfesztivál hagyományos tanácskozásán felszólalt több nagy művész, köztük a legnagyobbak egyike, A hét szamuráj, az Éjjeli menedékhely, az Eg és pokol között, A vihar kapujában világhírű japán rendezője, Akira Kurosawa is. A művészet örök, elidegeníthetetlen feladatairól beszélt, leszögezve: „Korunk művészetének kötelessége, hogy visszatükrözze a jelenkor legidősebb problémáit.”

Külön beszélgetésekben elmondta, hogy hasonló módon eltöltött évek után továbbra is hazáján kívül működik. Legközelebb szovjet művésztársakkal közösen készít filmet Arsenyjev könyvéből, amelynek címe: Az Usszurijszk vidéke mélyén. Egy olyan emberről szól a történet, aki soha épített házban nem lakott, de mélyről jövő, eredendő emberségével Szibéria végtelenjében a végtelen tisztiséget testesíti és valósítja meg. Megkérdeztek Kurosawát: miért nem forgat már jó ideje a hazájában? A válasza csüggesztő és riasztó, lévén szó Japánról, a világon a legtöbb filmet készítő, nagy és gazdag országról. „Az, hogy filmjeim az egész világ előtt Japánt képviselik — mondotta Kurosawa — az államnak tökéletesen közömbös.”

A világot sem szeretnék téves, torz, még kevésbé mesterkélt következtetésekre jutni. Tisztában vagyok vele, hogy a mi művészeink közérzete sem mentes sokféle elégedetlenségtől. Erős a gyanúm továbbá, hogy művészetéről lévén szó, egyfajta társadalmi indíttatású elégedetlenség egyszer és mindenkorra elkerülhetetlen, sőt, az új-új művészi kezdeményezések, nekibuzdulások sine qua non-ja. Egy rövid megjegyzés gondolati határaitól messze vezetne anrak az elemzése: hányféle töltéssel létezhet és létezik mű-

vészi elégedetlenség, mikor üdvös és mikor leverő a jelenléte.

Kurosawa megjegyzéséhez csak egyetlen megjegyzést fűzök itt. Az az elégedetlenség, amelyről a nagy művész számot adni kényszerül, a legrosszabb. Az oka ugyanis az az üzletszerűség, a belőle szervesen fakadó érdektelenség és fásultság, amelyből művészet nem fakadhat; amely a művészet életképességét úgy sorvasztja, ahogyan a hirosimai nevezetes bomba sorvasztotta a növényeket.

Ismétlem: művészeink különféle elégedetlenségeinek okait és jogosultságukat, jobbtét szándékaik, esztétikai, kifejezésbeli törekvéseik érdekében vívott harcaik nehézségeit ismerem, tisztetem, de ehelyütt most nem elemezhetem. Azt azonban minden bizonnyal bátran állíthatom: a mi államunkban nem „tökéletesen közömbös”, hogy legjobb művészeink alkotásai az egész világ előtt Magyarországot képviselik. Nehéz volna cáfolni a tényt, hogy a „meseautós”, fiók-Hollywood-i előzményt öröklött magyar filmkészítésből éppen ilyen indíttatással és segítséggel fejlődött magyar filmművészet. Ez utóbbiról ugyan nagyon is heves vitákat folytattunk és folytatunk a jövőben is — a létét azonban kétségsébe vonni nem lehet. Aminthogy — kicsit szélesebben tekintve nemzetközi viszonylatban leghatásosabb művészi ágainkra — zeneművészetünk és táncművészetünk sem kapott soha a maihoz hasonló itthoni figyelmet és segítséget annak érdekében, hogy valóban hazánkat képviselje az egész világ előtt. Nem egyszerűen széppel és jóval, hanem igazzal!

A művésznek életszükséglete, hogy a hazájában becsüljék. A mi művészeink megkapják a megbecsülést kikerülhetetlen küzdelmeikhez. Nem úgy, hogy nem kell küzdeniük, hanem úgy, hogy értelemmel küzdhetnek. Idehaza. RAJK ANDRÁS

HELYREIGAZÍTÁS: Lapunk legutóbbi címlapfotójának képaláírása helyesen: Szalay Edit, Várkonyi Zoltán: Ártatlan gyilkosok című játékfilmjének egyik szereplője